

Datum

18 april 2021

Onderwerp

VNG inbreng CD Klimaatakkoord gebouwde omgeving 22 april

Geachte woordvoerders wonen van de vaste Kamercommissie Binnenlandse zaken,

U heeft op 22 april uw commissiedebat Klimaatakkoord gebouwde omgeving. We geven u graag enkele aandachtspunten mee vanuit gemeenten. Ook vragen wij uw steun op ons verzoek voor een bijdrage uit de voorjaarsnota.

Inleiding

Het is al weer zes jaar geleden dat het klimaatakkoord van Parijs is getekend en drie jaar dat gemeenten het klimaatakkoord onderschreven. In 2019 is de Klimaatwet aangenomen. Daarmee leek het duidelijk dat iedereen zich had gecommitteerd aan de klimaatdoelstellingen. Terwijl de huidige doelen al een forse uitdaging zijn, is ondertussen de EU, met instemming van onze regering en uw Kamer, van plan de doelstellingen te verhogen. Er is dus werk aan de winkel.

Gemeenten zijn voortvarend aan de slag gegaan met de planvorming zoals de regionale energiestrategieën en Transitievisies Warmte voor het op termijn aardgasvrij maken van wijken. Het is nu van belang om de uitvoering ter hand te nemen.

Hieronder vragen wij uw aandacht voor de volgende punten:

- Uitvoeringslasten van gemeenten
- Proeftuinen aardgasvrije wijken
- Ontzorgen van eigenaar-bewoners
- Recovery & Resilience Facility (RRF)

Vergoed uitvoeringslasten gemeenten zodat hun inzet niet stil valt

Bij het klimaatakkoord hebben gemeenten voorwaarden gesteld over compensatie van uitvoeringslasten, woonlastenneutraliteit en bevoegdheden die passen bij de gegeven taken. Geen enkele randvoorwaarde is tot dusver ingevuld. Woonlastenneutraliteit en de juiste wetgeving kan alleen het rijk regelen. Maar wegens gebrek aan middelen lopen gemeenten inmiddels ook vast in de uitvoering. De klimaatdoelen worden op deze manier niet gehaald.

In de bijlage treft u onze brief aan die wij 15 april 2021 aan minister Ollongren hebben gestuurd. Daarin zetten wij uiteen dat de tijdelijke middelen die gemeenten krijgen dit jaar aflopen terwijl zij aan de slag zijn met hun begrotingen voor 2022. Zoals bekend gaat het gemeenten financieel heel slecht en teren zij in op hun reserves. Zoals de brief stelt: 'zo lang er geen zicht is op middelen voor 2022 is het reële risico dat gemeenten geen mogelijkheden zien de activiteiten uit het Klimaatakkoord voort te zetten. Dat betekent dat teams ontmanteld worden en contracten niet verlengd, met als gevolg dat de uitvoering van het Klimaatakkoord op forse achterstand wordt gezet'.

- We vragen daarom steun van uw Kamer om de minister te vragen in de voorjaarsnota tenminste de lijn van de overbruggingsmiddelen, van rond de € 70 miljoen, voort te zetten.

Belang van de proeftuinen aardgasvrije wijken

De proeftuinen aardgasvrije wijken krijgen terecht veel aandacht. Ze zijn voor gemeenten een belangrijk instrument om vroegtijdig knelpunten naar boven te halen in de uitvoering, voordat gemeenten grootschalig aan de slag kunnen gaan met het aardgasvrij maken van hun wijken. Het is daarom van belang dat de derde ronde proeftuinen, zoals vermeld in de Kamerbrief, geen vertraging oploopt.

- Wij roepen u op voor een duidelijke lijn vanuit het rijk: aardgasvrije wijken. Pas niet telkens de spelregels aan en houdt vast aan een consistente boodschap.

Ontzorg de eigenaar-bewoners, die willen verduurzamen bij hun ISDE subsidieaanvraag

Per 1 januari 2021 is er een nieuwe Investeringssubsidie Duurzame energie (ISDE) voor eigenaar-bewoners die onder andere willen aansluiten op een warmtenet. Gelukkig heeft de minister inmiddels een aangepaste regeling toegezegd die het verbod op stapeling / bundeling van subsidies opheft. Door bundeling van subsidies, kunnen goede stappen gezet worden in de verduurzamingsopgave in de wijken.

Er zijn echter nog twee knelpunten voor eigenaar-bewoners:

1. de subsidie kan pas achteraf worden aangevraagd als de bewoner van het aardgas afgesloten is;
2. de subsidie kan alleen individueel worden aangevraagd door de eigenaar-bewoner zelf. Hij of zij mag de gemeente of de warmteleverancier niet machtigen om de subsidie uit zijn naam aan te vragen.

Oplossing

Om deze drempels weg te nemen willen wij dat collectief aanvragen van de ISDE subsidie door de gemeente bij gecoördineerde gebiedsaanpakken aardgasvrij of publieke warmte-infrastructuur mogelijk moet zijn. Dat voorkomt dat gemeenten alles moeten voorschieten of dat eigenaar-bewoners zich eerst in de schulden moeten steken omdat zij pas achteraf (nadat ze aardgasvrij geworden zijn) subsidie hiervoor kunnen aanvragen. Dit neemt ook onzekerheid en zorgen bij de aanvrager weg en zorgt voor een versnelling.

- Wij willen u verzoeken de minister van BZK te vragen zich ervoor in te zetten en met het ministerie van EZK mogelijk te maken dat gemeenten de subsidie vooraf aanvragen namens de eigenaar-bewoners en ook op de rekening van gemeenten laten storten. Daarmee ontzorgen we eigenaar-bewoners, voorkomen we heel veel administratieve lasten.

Laat EU geld niet op de plank liggen

De Europese Commissie heeft in oktober 2020 het beleidsdocument 'renovatiegolf voor Europa' gepubliceerd. Deze mededeling maakt onderdeel uit van de EU Green Deal. Een speerpunt hiervan is efficiënter omgaan met energie. De Europese Commissie wil dat in de komende 10 jaar het percentage aan energiebesparende renovaties van bestaande gebouwen verdubbelen (van 1% van de totale bestaande bebouwing per jaar naar 2%).

Hiervoor presenteert de Commissie een strategie bestaande uit een pakket maatregelen: van strenge Europese renovatienormen voor maatschappelijk vastgoed (verwacht in juni) tot doelgerichte EU-financiering om grootschalige isolatie te bevorderen.

Het kabinet constateert in de beoordeling van het Commissievoorstel (BNC-fiche) dat de strategie van de Commissie aansluit bij de doelstellingen en afspraken van het Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving.

De Europese Commissie stelt met de Recovery & Resilience Facility (RRF), onderdeel van het Europees herstellfonds, (veel) geld beschikbaar voor bijv. grootschalige isolatie. In het fiche constateert het kabinet dat ook, maar wordt de koppeling tussen de RRF en de uitvoering van het Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving niet gemaakt.

Gemeenten aan de slag

In het kader van het Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving willen gemeenten aan de slag met grootschalige isolatie van bestaande gebouwen. De betaalbaarheid voor inwoners en gemeenten is hierbij een belangrijk uitgangspunt. De ongeveer zes miljard euro die Nederland krijgt uit de RRF voor duurzaam herstel na de coronacrisis biedt volgens ons een mooie gelegenheid om tot de grootschalige isolatie over te gaan. De VNG ondersteunt de koppeling tussen RRF en de renovatiegolf, zoals de Europese Commissie die maakt. Dit is belangrijk omdat de maatregelen uit de renovatiegolf gedeeltelijk door Europa opgelegd gaan worden en daardoor de inzet van Europese middelen logisch maakt.

Wat moet anders?

Uit berichten over de ambtelijke verkenning over de RRF, die momenteel plaatsvindt als advies voor het volgende kabinet, wordt duidelijk dat een aantal ministeries geld uit de RRF wil inzetten op grootschalige verduurzaming van bestaande gebouwen, maar daarbij vooral naar rijksvastgoed kijkt. Het demissionaire kabinet Rutte III heeft het opstellen van het nationale herstelplan voor de RRF, het Recovery & Resilience Plan (RRP), overgelaten aan het volgende kabinet. Daarmee wordt de termijn voor het vastleggen van het geld (t/m 2023) korter nu de regering later het plan inlevert. We verliezen daarmee een halfjaar.

Het klimaatakkoord stelt gemeenten voor de opgave voor 1,5 miljoen woningen plannen te maken van het aardgas af te gaan. Gemeenten hebben gevorderde plannen en hebben meer aanvragen ingediend voor de proeftuinen dan er geld voor beschikbaar is. Tegelijkertijd is de woonlastenneutraliteit nog niet geregeld.

Ondertussen laat het rijk het EU geld dat dat hiervoor bedoeld is liggen. De snelste oplossing hierin is om het budget samen te brengen bij de vraag door het beschikbare geld snel in te zetten voor de gemeentelijke plannen die al klaar liggen. Dat is een goede start van de energietransitie maar ook een effectieve impuls in blijvende en innovatieve werkgelegenheid.

- Wij roepen u op om te pleiten om de RRF-gelden in te zetten waar het voor bedoeld is en daarbij in aansluiting op het Klimaatakkoord Gebouwde omgeving aandacht te hebben voor de bebouwde omgeving in algemene zin (koop- en huurwoningen) en maatschappelijk vastgoed in het bijzonder (bijv. scholen).
- In tijden van crisis is het niet uit te leggen dat we een half jaar wachten en daarmee de tijd om het geld effectief te investeren te verkorten. We verzoeken u de minister daar op te wijzen.